

*Болгар Т.М., к.е.н., доцент,
завідувач кафедри фінансів та банківської справи
Кременчуцького інституту
Дніпропетровського університету ім. А.Нобеля*

НЕОБХІДНІСТЬ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БАЛАНСУ ІНТЕРЕСІВ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ ТА ПОЗИЧАЛЬНИКІВ

Проблеми системи внутрішньобанківського колекшену, що викликані чинниками зовнішнього середовища, мають значний вплив на результативність процесів збору прострочених чи іншого роду проблемних боргів.

Зовнішні проблеми підрозділів стягнення значно більше впливають на якість та оперативність повернення проблемних боргів аніж внутрішні. Такі проблеми не вирішуються волею інвесторів чи менеджерів банківської установи. Такого роду перепони в діяльності підрозділів стягнення можна усунути лише за умов злагодженої взаємодії кредиторів між собою, а також з представниками законотворчих та контролюючих органів держави.

Населення України має велику чисельність національностей та етнічних течій. Історично склалися звичаї, поведінкові лінії та традиції населення певної території. Отже, управління процесами стягнення боргів на різних територіях має бути побудоване з урахуванням зазначених особливостей.

Практика діяльності банківських установ свідчить про те, що внутрішні нормативні документи системи колекшену є обов'язковими для виконання територіальними підрозділами на всій території держави. Але, сприймати однакові вимоги банківських колекторів мешканці різних територій країни можуть по-різному. Отже, менеджмент та штатні внутрішньобанківські колектори повинні у своїй діяльності розуміти та дотримуватися принципів диференційованого підходу до певних верств населення, географічного розташування проблемного позичальника, його кредитної історії, а також стосунків із правоохоронними органами держави. Це дасть можливість досягати цілей колекшену за мінімальних витрат часу та за умов уникнення психологічного перевантаження відносин з клієнтами.

На настрої позичальників щодо виконання боргових зобов'язань перед кредиторами, серед іншого, впливає інформація, що виходить від засобів масової інформації.

Поширеними є випадки розголошення засобами телевізійного чи радіомовлення інформації щодо тимчасових труднощів банківських установ у певних сферах їх діяльності.

Практика свідчить, що такі прояви з боку ЗМІ спонукають значну кількість клієнтів тимчасово не виконувати умов кредитних угод. Такі факти мають місце за умов низької правової культури населення. Не підготовлені юридично клієнти сподіваються на те, що за певних умов фінансових труднощів банківських установ борги клієнтів перед кредиторами можуть бути піддані процедурі прощення. Лише з часом позичальники розуміють

необхідність подальшого виконання договірних зобов'язань, однак DPD¹ за такими кредитними договорами за загальною практикою сягає 90-150 днів прострочення, а отже розгорнуто активну претензійно-позовну роботу кредитора, спрямовану на примусове повернення наданих клієнту кредитних коштів.

У таких випадках банку слід звернути увагу на неприпустимості масового узгодженого невиконання проблемними позичальниками умов кредитних договорів. Дослідження проблем невиконання боргових зобов'язань позичальниками дало можливість ввести у застосування термін «хвиля боржників». Нами пропонується під «хвилею боржників» розуміти процес стрімкого зростання кількісного показника позичальників, які систематично не виконують узятих на себе договірних зобов'язань щодо повернення позики. Крім іншого, «хвиля боржників» характеризується не лише збільшенням кількості неякісних позичальників, а, серед іншого, демонструє неприйнятне банком зростання показника DPD.

Отже, застосувавши цей термін, надамо йому визначення: ***«хвиля боржників» – процес стрімкого зростання кількісного показника проблемних позичальників, що характеризується зростанням кількості днів прострочення виходу кредиту з графіка погашення (DPD).***

Отже, наведене вище свідчить про факти недобросовісних проявів у відношенні до банківських установ, що мають вплив ззовні у тому числі і на систему повернення проблемних боргів. З огляду на ці обставини, а також на загальну фінансово-економічну ситуацію в державі, виникає потреба в активному захисті прав кредитора як суб'єкта господарських відносин.

Термінове рішення на законодавчому рівні проблем захисту прав кредиторів та вкладників банківських установ на сьогоднішній час є достатньо актуальним. Однак, у законодавстві України закладено концепцію пріоритетності захисту прав боржника, що провокує безвідповідальність у виконанні боржниками своїх зобов'язань та ставить права кредиторів та вкладників у залежність від добросовісності позичальника. Високі кредитні ризики, обумовлені таким станом справ, безумовно, не стимулюють банки до розширення кредитування населення та суттєво стримують процеси довготривалого фінансування.

Здійснення дієвих кроків, спрямованих на посилення прав кредиторів та забезпечення балансу інтересів банківських установ та позичальників, є необхідною умовою для стабільного та ефективного розвитку фінансової системи та економіки України, формування сприятливого інвестиційного клімату в державі. Органи влади мають керуватися державними інтересами та утримуватися від рішень, що зменшують рівень відповідальності позичальників та заохочують їх до спроб ухилитися від виконання своїх кредитних зобов'язань.

¹ означає - Days past Due (кількість «Днів після дня очікуваної оплати» (кількість днів після виходу кредиту з графіка)